

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 30/2014-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 23. januára 2014 v senáte zloženom z predsedu Juraja Horvátha a zo sudcov Sergeja Kohuta a Lajosa Mészárosa (sudca spravodajca) predbežne prerokoval sťažnosť Ing. P. A., zastúpeného Advokátskou kanceláriou JUDr. Alexander Farkašovský & JUDr. Ladislava Zátorský, Združenie advokátov, Nerudova 6, Košice, vo veci namietaného porušenia čl. 41 ods. 4 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj čl. 6 ods. 1 a čl. 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v konaniach vedených Okresným súdom Košice II pod sp. zn. 43 P 218/2012 a Krajským súdom v Košiciach pod sp. zn. 7 CoP 257/2013 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ing. P. A. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 28. novembra 2013 osobne do podateľne doručená sťažnosť Ing. P. A. (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia čl. 41 ods. 4 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj čl. 6 ods. 1 a čl. 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) v konaniach vedených Okresným súdom Košice II (ďalej len

„okresný súd“) pod sp. zn. 43 P 218/2012 a Krajským súdom v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) pod sp. zn. 7 CoP 257/2013.

Zo sťažnosti vyplýva, že rozsudkom Okresného súdu Košice I sp. zn. 26 C 76/05 z 10. februára 2006 bolo s právoplatnosťou dňom 1. marca 2006 rozvedené manželstvo sťažovateľa s Mgr. J. A. (ďalej len „matka“). Maloleté dieťa P. A. (ďalej len „mal. dieťa“), bolo zverené do osobnej starostlivosti matky a sťažovateľ bol zaviazaný prispievať na jeho výživu mesačne sumou 1 000 Sk. Styk s mal. dieťaťom bol upravený tak, že sťažovateľ bol oprávnený mať mal. dieťa u seba každý párný týždeň v mesiaci od piatku do nedele s tým, že si ho mal prevziať pred bytom matky v piatok o 16.00 h a odovzdať ho matke v nedeľu o 18.00 h pred svojím bytom.

Po rozvode manželstva matka uzavrela ďalšie manželstvo, z ktorého sa jej narodilo ďalšie dieťa. Sťažovateľ taktiež uzavrel ďalšie manželstvo.

Po rozvode styk sťažovateľa s mal. dieťaťom neprebíhal vždy podľa súdneho rozhodnutia. Matka častokrát nerešpektovala súdne rozhodnutie, a teda už vtedy boli porušované sťažovateľove práva.

Zo správy o psychologickom vyšetrení mal. dieťaťa vypracovanej psychologičkou Mgr. M. z D. v K. z 18. mája 2007 vyplýva, že emocionálna regulácia mal. dieťaťa bola oslabená, úzkostná, obranne ladená, mal. dieťa muselo meniť viacero blízkych sociálnych väzieb, preto sa u neho zaktivizoval výrazný strach zo straty primárnej väzby k matke, malo obavu zo straty bezpečia a istoty, potrebovalo znova nadobudnúť vnútornú stabilitu a opätovne získať dôveryhodnosť oboch rodičov a uistiť sa o nej. Ak by si matka v čase po rozvode plnila povinnosť stanovenú v rozsudku (teda pripravila mal. dieťa a odovzdala ho každý párný týždeň v piatok sťažovateľovi), mal. dieťa by neprežívalo v danom období také emocionálne vypätie a malo by pocit bezpečia aj u sťažovateľa.

Rozsudkom okresného súdu sp. zn. 23 P 145/2008 zo 14. januára 2009 bola zmenená úprava styku sťažovateľa s mal. dieťaťom tak, že sťažovateľ bol oprávnený sa stýkať s mal.

dieťaťom každý párný týždeň v mesiaci od piatku od 17.00 h, keď si ho mal prevziať pred bytom matky, do nedele do 18.00 h, keď ho mal odovzdať pred bytom matky. Rozsudok sa stal právoplatným 19. februára 2009. Týmto rozsudkom bolo čiastočne vyhovené návrhu matky.

Koncom roka 2008 matka sťažovateľovi oznámila, že jej manžel si chce mal. dieťa osvojiť. Sťažovateľ sa preto pod vplyvom danej okolnosti prestal stretávať s mal. dieťaťom a nekontaktoval ho. Prerušenie kontaktu znášal veľmi ťažko, ale konal tak v záujme mal. dieťaťa. V marci 2009 udelil súhlas na osvojenie mal. dieťaťa v prospech manžela matky. Súhlas na osvojenie udelil ústne, domnievajúc sa, že tento ústny súhlas postačuje prezentovať pred príslušným orgánom, pričom si bol vedomý, že proces osvojenia je zdĺhavým procesom. Po čase však zistil, že bol uvedený do omylu a nikto mu neoznámil, že došlo k zmene postoja matky, resp. manžela matky v otázke osvojenia, hoci práve matka bola iniciátorkou osvojenia. Je zrejmé, že matka iniciovaním osvojenia len chcela prerušiť kontakt medzi sťažovateľom a mal. dieťaťom, pričom vôbec nemala v úmysle, aby niekedy k osvojeniu aj došlo. Uvedením sťažovateľa do omylu mu matka odoprela ústavné právo rodiča na starostlivosť o dieťa a jeho výchovu.

V roku 2011 matka podala na okresnom súde návrh na zvýšenie výživného. V dôsledku návrhu na zvýšenie výživného dospel sťažovateľ k záveru, že osvojenie je neaktuálne. Za daných okolností sa preto rozhodol, že chce opätovne nadviazať kontakt s mal. dieťaťom, keďže bol uvedený do omylu a k osvojeniu nedošlo.

Rozsudkom okresného súdu sp. zn. 27 P 235/2011 zo 6. júna 2012 došlo k zvýšeniu výživného.

Vzhľadom na rozsudok okresného súdu sp. zn. 23 P 145/2008 zo 14. januára 2009, podľa ktorého mal sťažovateľ právo stretávať sa s mal. dieťaťom, začal toto svoje právo uplatňovať a opätovne sa snažil nadviazať kontakt s mal. dieťaťom v januári 2012. Pritom vedel, že opätovné nadviazanie kontaktu s mal. dieťaťom po tak dlhej dobe nebude jednoduché. Mal. dieťa však reagovalo na prípadné stretnutie so sťažovateľom odmietavo

s údajnými prejavmi strachu a úzkosti. Podľa názoru sťažovateľa matka mohla s ním viac spolupracovať a pomôcť tak k opätovnému nadviazaniu kontaktu. Bola povinná pripraviť mal. dieťa na styk so sťažovateľom v zmysle súdneho rozhodnutia, a to najmä po stránke psychickej. Matka však, práve naopak, viackrát stretnutie odvolala pre dovolenku, chorobu, sústredenie a pod.

Sťažovateľ prostredníctvom právneho zástupcu podal 9. augusta 2012 návrh na nariadenie výkonu rozhodnutia o výchove mal. dieťaťa podľa § 272 Občianskeho súdneho poriadku. Okresný súd 4. septembra 2012 doručil matke výzvu sp. zn. 45 Em 2/2012 z 23. augusta 2012 na podrobenie sa výkonu súdneho rozhodnutia. Hoci v zmysle rozsudku sa mal styk uskutočniť v čase od 5. do 7. septembra 2012, matka sťažovateľovi oznámila, že styk sa neuskutoční, pretože mal. dieťa si neželá stretnúť sa so sťažovateľom. Rovnako to dopadlo aj v čase od 21. do 23. septembra 2012.

Matka návrhom z 12. septembra 2012 (v reakcii na výzvu okresného súdu z 23. augusta 2012) požiadala o zmenu úpravy styku, pričom zároveň navrhla vydanie predbežného opatrenia na obmedzenie styku sťažovateľa s mal. dieťaťom na dve hodiny mesačne. V návrhu uviedla, že styk sťažovateľa s mal. dieťaťom bol od rozvodu sporadický a ojedinelý z dôvodu nedostatočného záujmu sťažovateľa. Ide o nanajvýš zavádzajúce tvrdenie, ktoré je v rozpore s tvrdením z roku 2008 v konaní o úprave styku, keď matka tvrdila, že stretnutia prebiehali v poriadku, mal. dieťa sa na sťažovateľa tešilo, chcelo k nemu chodiť a sťažovateľ sa o mal. dieťa príkladne staral. V skutočnosti k prerušeniu styku došlo až v roku 2009 – 2011, aj to len v záujme mal. dieťaťa, keďže malo dôjsť k jeho osvojeniu manželom matky. Z pohľadu sťažovateľa bolo zaujímavé aj to, že matka až v návrhu na obmedzenie, resp. zákaz styku uviedla, že mal. dieťa trpí psychosomatickými ťažkosťami, ktoré sú následkom strachu zo stretnutí so sťažovateľom. Nikdy predtým matka netvrdila, že by dôvodom nemožnosti styku mali byť údajné psychické problémy, lebo vždy ako dôvod uvádzala športové aktivity, chorobu či rodinnú dovolenku.

Uznesením okresného súdu sp. zn. 43 P 218/2012 z 8. októbra 2012 sa dočasne obmedzil styk sťažovateľa s mal. dieťaťom tak, že sťažovateľ bol oprávnený stýkať sa

s mal. dieťaťom za prítomnosti matky každý párny týždeň v nedeľu od 14.00 h do 16. 00 h v mieste bydliska matky, a to až do rozhodnutia vo veci samej.

Uznesením okresného súdu sp. zn. 45 Em 2/2012 z 22. októbra 2012 bolo prerušené konanie o výkone rozhodnutia, a to až do právoplatného skončenia konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 43 P 218/2012. Vôbec sa pritom neprihliadlo na to, že matka návrh podala až potom, ako sa sťažovateľ intenzívne začal zaujímať o mal. dieťa, čo matke dlhodobo manipulujúcej s mal. dieťaťom v snahe odcudziť ho sťažovateľovi, samozrejme, nevyhovovalo. Robila tak s úplne evidentným zámerom dosiahnuť, aby mal. dieťa považovalo za svojho otca manžela matky.

Rozsudkom krajského súdu sp. zn. 7 CoP 237/2012 z 21. decembra 2012 sa rozhodlo o zvýšení výživného.

Sťažovateľ poukazuje na to, že hoci on rešpektoval každé právoplatné súdne rozhodnutie, matka si svoje povinnosti opakovane neplnila. V mesiacoch január až jún 2013 z možných 12 stretnutí prebehli len 3, avšak ani tie nie v rozsahu dvoch hodín, ako to vyplývalo z predbežného opatrenia.

Rozsudkom okresného súdu sp. zn. 43 P 218/2012 z 21. júna 2013 bol sťažovateľovi styk s mal. dieťaťom zakázaný. Sťažovateľ je presvedčený, že sa vychádzalo len z tvrdení matky a záverov znaleckého posudku PhDr. H. (ďalej len „znalkyňa“), čím došlo k nesprávnemu zisteniu skutkového stavu veci na úkor sťažovateľa. Okresný súd vôbec neprihliadol na tvrdenia a vyjadrenia sťažovateľa, ale ani na závery predtým vykonaných psychologických vyšetrení iných psychológov. Neprihliadlo sa ani na to, že odmietavý postoj mal. dieťa bol spôsobený aj správaním matky, ktorá si neplnila povinnosť uloženú jej rozhodnutím súdu tým, že mal. dieťa nepripravila po psychickej a fyzickej stránke na styk so sťažovateľom a viackrát mu umožnila, aby sa so sťažovateľom stretnúť nemuselo. Namiesto toho, aby okresný súd hľadal riešenie v podobe postupného obnovovania dôvery mal. dieťaťa k sťažovateľovi, pristúpil k tomuto pre sťažovateľa necitlivému rozhodnutiu, ktoré upiera jeho ústavné práva. Pritom jeden z už spomínaných posudkov hovorí o tom, že

dôvodom odmietania sťažovateľa mal. dieťaťom je dlhodobé prerušenie kontaktu so sťažovateľom, o čo sa svojím konaním pričínila aj matka. Zo správ Mgr. B. o psychologickom vyšetrení z 13. januára 2011 a z 30. januára 2012 vyplýva, že obnovenie vzťahu medzi sťažovateľom a mal. dieťaťom je možné s tým, že je potrebné mal. dieťa na styk postupne pripraviť a spočiatku zabezpečiť stretávanie len v prítomnosti matky. O to viac je nepochopiteľný rozsudok okresného súdu. Je totiž neprijateľné, aby súdy nekonali proti závadovému správaniu rodiča, ktorý obmedzuje kontakt dieťaťa s druhým rodičom, ale práve naopak, blokáciu rodiča ešte podporili a potvrdili rozsudkom.

Matka tvrdí, že sťažovateľ chce obnoviť styk s mal. dieťaťom len preto, že požiadala o zvýšenie výživného, a preto považuje konanie sťažovateľa za účelové, a nie za úprimné. Skôr účelové tu vyznieva konanie matky, keď sa v maximálnej možnej miere snaží zúžiť sťažovateľovi výkon jeho rodičovských práv a na druhej strane rozširuje sťažovateľovi rodičovské povinnosti, pokiaľ ide o výživné.

Rozsudkom krajského súdu sp. zn. 7 Cop 257/2013 z 30. septembra 2013 bol rozsudok okresného súdu potvrdený, a tým aj krajský súd prispieva k protiústavnému stavu, keď sťažovateľ nemôže vykonávať svoje rodičovské práva.

Sťažovateľ nemôže realizovať svoje práva aj napriek vynaloženej veľkej snahe a napriek tomu, že si riadne plní vyživovaciu povinnosť. To zároveň nepochybne dokazuje, že sťažovateľovi záleží na mal. dieťati. Treba tiež podotknúť, že sťažovateľ sa nikdy nedopustil závažného konania voči mal. dieťaťu, napr. vo forme týrania či zneužívania. Všeobecné súdy rozhodli v prospech matky na základe posudku znalkyne tvrdiacej, že najbližšie 2 – 3 roky nebude možné obnovenie vzťahu medzi sťažovateľom a mal. dieťaťom. Všeobecné súdy vôbec nevzali do úvahy, že znalkyňa zároveň tvrdila, že je potrebné, aby rodičia našli určitý spôsob vyriešenia vzájomných problémov a spolupracovali na obnovení vzťahu medzi sťažovateľom a mal. dieťaťom. Znalkyňa tvrdila, že obdobie 2 – 3 rokov bude primerané na zákaz styku. Sťažovateľ však nemá istotu, že po tomto období bude možné obnoviť vzťah bez akýchkoľvek problémov práve

v období, keď mal. dieťa bude v pubertálnom veku. Obnovenie citových väzieb bude o 2 – 3 roky omnoho komplikovanejšie než v súčasnosti.

Ako biologický otec má sťažovateľ úprimný a oprávnený záujem na pravidelnom styku s mal. dieťaťom a na obnovení citovej väzby. Chce sa podieľať na výchove mal. dieťaťa, na jeho zdravom telesnom a duševnom vývoji. Právo na styk rodiča s maloletým dieťaťom je špeciálnou zložkou rodičovských práv a povinností vychádzajúcich z čl. 41 ods. 4 ústavy. Zákon o rodine nepíše nič o materstve alebo otcovstve, ale naopak, píše o rodičovstve. Nemožno tiež opomenúť konštatovanie Európskeho súdu pre ľudské práva, podľa ktorého možnosť byť spolu je pre rodiča a pre jeho dieťa základným prvkom rodinného života vyplývajúceho z čl. 8 ods. 1 dohovoru.

Všeobecné súdy svojím rozhodnutím rozhodli len v prospech matky, bez ohľadu na to, ako intenzívne sa snažil obnoviť vzťah s mal. dieťaťom a ako intenzívne mu matka odpierala právo styku s mal. dieťaťom. Rodič, ktorý nemá mal. dieťaťa zverené do osobnej starostlivosti, resp. s ním nežije v spoločnej domácnosti, je v prevažnej miere vylúčený zo sústavného výkonu rodičovských práv a povinností. Realizáciou styku s maloletým dieťaťom však dochádza k ich výkonu, a preto je styk rodiča s maloletým dieťaťom významným faktorom ovplyvňujúcim jeho ďalší život. Záujem maloletého dieťaťa spravidla vyžaduje, aby sa na jeho výchove podieľali obaja rodičia a nielen jeden z rodičov, teda ten, ktorému bolo dieťa zverené do osobnej starostlivosti, keďže jeho výchovné predpoklady majú zahrňovať aj to, aby uznal rolu a dôležitosť druhého rodiča v živote maloletého dieťaťa. Druhý z rodičov má totiž tiež nezastupiteľné právo podieľať sa postupne na jeho vyvíjajúcej sa životnej orientácii.

Sťažovateľ žiada vydať nález, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie označených článkov ústavy a dohovoru v konaniach vedených okresným súdom pod sp. zn. 43 P 218/2012 a krajským súdom pod sp. zn. 7 CoP 257/2013 s tým, aby boli rozsudky okresného súdu z 21. júna 2013 a krajského súdu z 30. septembra 2013 zrušené a vec bola vrátená na ďalšie konanie okresnému súdu. Napokon sa domáha náhrady trov právneho zastúpenia vo výške 331,13 €.

II.

Z rozsudku krajského soudu č. k. 7 CoP 257/2013-161 z 30. septembra 2013 vyplývá, že ním bol potvrdený rozsudok okresného soudu č. k. 43 P 218/2012-139 z 21. júna 2013. Podľa názoru krajského soudu právo stretávania sa s dieťaťom (právo styku) zaručuje oprávnenej osobe právo vidieť dieťa, právo na prístup k dieťaťu, právo určiť miesto a spôsob trávenia času počas stretávania, právo výlučne výchovne na dieťa počas toho času pôsobiť a právo na náhradu za čas strávenia, ktorý sa nerealizoval z dôvodov, ktoré nespočívali v osobe oprávneného. Zásahy do riadnej realizácie týchto čiastkových oprávnení sú obmedzením styku, ku ktorému je možné pristúpiť len za podmienok daných ustanovením § 25 ods. 3 zákona o rodine. Výnimkou zo všetkých pravidiel o povinnosti dbať na pravidelný kontakt rodiča s dieťaťom je prípad, keď záujem dieťaťa vyžaduje, aby bolo dočasne stretávanie s jedným z rodičov obmedzené alebo úplne zakázané. Ide o výnimočné riešenie a vážny zásah do výkonu rodičovských práv a povinností, ktorý môže byť odôvodnený len okolnosťami na strane dieťaťa. Tieto musia byť natoľko závažné, že ochrana záujmu dieťaťa vyvolala potrebu obmedziť prirodzený kontakt. Tak ako má rodič právo starostlivosti o dieťa, má aj dieťa právo na starostlivosť svojich rodičov a pravidelný kontakt s rodičmi, ako aj blízkymi osobami. Z hľadiska dieťaťa je potrebné zvýrazniť, že ide o právo, a nie povinnosť stýkať sa s rodičom, ktorému dieťa nie je zverené do osobnej starostlivosti. Vo všetkých veciach týkajúcich sa maloletých detí, a teda pri rozhodovaní vo veciach starostlivosti soudu o maloleté deti je prioritný záujem dieťaťa, na ktorý musí súd pri svojom rozhodovaní vždy prihliadať. Záujmom dieťaťa je predovšetkým jeho zdravý psychický a fyzický vývoj, a teda zabezpečenie jeho riadnej výchovy. Záujem dieťaťa však nie je možné stotožňovať so subjektívnymi predstavami rodičov o realizácii ich výchovného pôsobenia.

V danom prípade bolo nepochybne preukázané, že doterajšia úprava styku sťažovateľa s maloletým dieťaťom nie je v záujme maloletého dieťaťa, pretože mal. dieťa sťažovateľa v dôsledku dlhodobej absencie stretnutí a nevhodného (neempatického) správania sa sťažovateľa odmieta a v prípade núteného styku so sťažovateľom má

psychosomatické ťažkosti. Odmietanie mal. dieťaťa však nebolo spôsobené zámerným nevhodným ovplyvňovaním zo strany matky, prípadne jej blízkych osôb, ale práve naopak, negatívny vzťah k sťažovateľovi si mal. dieťa vytvorilo práve v dôsledku správania sa sťažovateľa, ktoré bolo pre mal. dieťa výrazným sklamaním, spôsobilo jeho nedôveru voči sťažovateľovi a spôsobuje mu emočný chaos vo vzťahu k rodine, v ktorej je vychovávané. Uvedené závery jednoznačne vyplynuli zo znaleckého posudku znalkyne, sú vnútorne logické a presvedčivé. Okresný súd správne postupoval, keď na odstránenie rozporov vo výpovediach oboch rodičov týkajúcich sa vzťahu mal. dieťaťa k sťažovateľovi nariadil znalecké dokazovanie so zameraním na zistenie vzťahu mal. dieťaťa k sťažovateľovi a naopak, zistenie osobnostného profilu sťažovateľa a zistenie vplyvu matky, prípadne iných osôb pri výchove maloletého dieťaťa, ktoré by mohli mať za následok odmietavý postoj k sťažovateľovi. V tejto súvislosti treba tiež uviesť, že sťažovateľ v odvolaní neuviedol žiadne konkrétne a relevantné námietky, ktoré by spochybňovali závery znalkyne. Pokiaľ ide o námietku sťažovateľa, že závery znalkyne sú v rozpore so správami o psychologických vyšetreniach realizovaných Mgr. B., treba zdôrazniť, že od psychologického vyšetrenia mal. dieťaťa do znaleckého dokazovania uplynula pomerne dlhá doba (viac ako jeden rok, pozn.), počas ktorej sa psychický vývoj mal. dieťaťa zmenil, čo je dané jeho vekom, v ktorom dochádza k formovaniu osobnosti. Navyše, Mgr. B. nevyšetrovala rodičov, predovšetkým sťažovateľa, a preto nie je možné závery jej vyšetrení a závery znalkyne z uvedeného pohľadu porovnávať, a teda ani konštatovať, že by boli vo vzájomnom rozpore. Rovnako je potrebné podotknúť, že na základe psychologických vyšetrení mal. dieťaťa Mgr. B. došlo k dočasnému obmedzeniu styku mal. dieťaťa so sťažovateľom, pričom vyšetrenie u znalkyne sa vykonalo až po nariadení predbežného opatrenia s tým, že znalkyňa na pojednávaní 31. mája 2013 skonštatovala, že predbežné opatrenie sa mína účinkom, pretože aj takéto stretnutia boli pre mal. dieťa traumatizujúce. Podľa znalkyne v štádiu, v ktorom sa mal. dieťa momentálne nachádza, nie je možné obnovenie vzťahu so sťažovateľom, a to ani za pomoci psychológa. Vo vzťahu k odvolacej námietke, podľa ktorej sa okresný súd nevysporiadal so skutočnosťami uvedenými v záverečnom stanovisku sťažovateľa doručenom 6. júna 2013, treba konštatovať, že do práva na spravodlivý proces nepatrí právo účastníka konania, aby sa súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov. Navyše, toto podanie bolo urobené

po tom, ako účastníkom bolo umožnené zhrnúť závery, vyjadriť sa k dokazovaniu a k právnej stránke veci a po vyhlásení dokazovania za skončené. Zo žiadneho zákonného ustanovenia nevyplýva, že by súd mal prihliadať na záverečné stanovisko účastníka podané po vyhlásení dokazovania za skončené a odročení pojednávania na účely vyhlásenia rozsudku.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľov. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, návrhy podané oneskorene, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Na rozhodnutie o tej časti sťažnosti, ktorá smeruje proti konaniu vedenému okresným súdom pod sp. zn. 43 P 218/2012, nie je daná právomoc ústavného súdu.

Ako to vyplýva z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy, právomoc ústavného súdu poskytovať ochranu základným právam a slobodám je daná iba subsidiárne, teda len vtedy, keď o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy.

Proti rozsudku okresného súdu č. k. 43 P 218/2012-139 z 21. júna 2003 bolo prípustné odvolanie ako riadny opravný prostriedok, a preto právomoc poskytnúť ochranu označeným právam sťažovateľa podľa ústavy a dohovoru mal krajský súd v rámci odvolacieho konania. Tým je zároveň v tomto rozsahu vylúčená právomoc ústavného súdu. Treba tiež dodať, že sťažovateľ využil možnosť podať proti rozsudku okresného súdu odvolanie.

Odlišná je situácia týkajúca sa tej časti sťažnosti, ktorá smeruje proti konaniu vedenému krajským súdom pod sp. zn. 7 CoP 257/2013. Túto časť sťažnosti treba považovať za zjavne neopodstatnenú.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou

medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie veci všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

Jadrom sťažnosti je presvedčenie sťažovateľa, že neboli splnené zákonné podmienky na to, aby mu bol styk s mal. dieťaťom celkom zakázaný, pretože prednosť mali opatrenia, ktoré by vo svojich dôsledkoch mohli vzájomný vzťah medzi ním a mal. dieťaťom postupne zlepšovať.

Z pohľadu ústavného súdu sa závery všeobecných súdov javia ako úplné a presvedčivé, nemajú teda známky arbitrárnosti či zjavnej neodôvodnenosti. Skutočnosť, že sa sťažovateľ s týmito závermi nestotožňuje, nemôže sama osebe znamenať porušenie označených práv.

Za najpodstatnejšiu skutočnosť treba považovať to, že sťažovateľ sa na základe svojho vlastného slobodného rozhodnutia celkom prestal s mal. dieťaťom stýkať, a to v reakcii na úmysel matky dať dieťa osvojiť iným mužom. Z dokazovania vyplýva ďalej aj to, že sťažovateľ toto svoje rozhodnutie mal. dieťaťu oznámil, a to podľa všetkého spôsobom, ktorý vyvolal u mal. dieťaťa veľmi nepriaznivú reakciu. Absencia styku medzi sťažovateľom a mal. dieťaťom z dôvodu údajne prebiehajúceho konania o osvojenie trvala, ako sa zdá, po dobu viac ako dvoch rokov. Z dôkazov, ktoré mal ústavný súd k dispozícii, nie je jasné a jednoznačné, prečo napokon k osvojeniu nedošlo, resp. z viny koho sa tak nestalo. V každom prípade, v momente, keď sa sťažovateľ dozvedel, že matka žiada zvýšiť výživné na mal. dieťa, dospel k presvedčeniu, že v skutočnosti k osvojeniu nedôjde a obnovil svoj záujem o mal. dieťa. Záujem prejavil aj tým, že sa svojho práva na styk s mal. dieťaťom domáhal prostredníctvom výkonu rozhodnutia. Z dôkazov, ktoré mali všeobecné súdy k dispozícii, a to najmä zo znaleckého posudku znalkyne, je zřejmé, že

vzťah mal. dieťaťa k sťažovateľovi bol už natoľko negatívny a odmietavý, že vynucovanie styku proti vôli mal. dieťaťa by už nebolo únosné.

Berúc do úvahy uvedené skutočnosti, ústavný súd rozhodol tak, ako to vyplýva z výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. januára 2014